

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ระบุว่ารัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2540 :15) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดี ของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเงินเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และมาตรา 34 วรรคหนึ่ง กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 8-10)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาลมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเห็นสมควรกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพ ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษา ในการสร้างคน สร้างงาน เพื่อช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน เชื่อมมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ ปรับโครงสร้างและระบบการศึกษา ยึดหลักการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างคน บูรณาการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในการปฏิรูปการเรียนรู้ และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างงาน สร้างเยาวชนให้มีความรู้คู่กับการทำงาน โดยยึดหลักความมีเอกภาพ ด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือเป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยึดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาค ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 2)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ 1166/2544 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 ทำให้ในปีการศึกษา 2545 มีโรงเรียนที่ทำการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ได้จัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนนาร่องจังหวัดละ 1 โรงเรียน และในโรงเรียนเครือข่ายสหวิทยาเขตละ 1 โรงเรียน สำหรับจังหวัดกาฬสินธุ์ มีโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการดังต่อไปนี้ โรงเรียนนาร่อง จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ โรงเรียนเครือข่าย จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาคาร โรงเรียนคำม่วง โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร โรงเรียนห้วยเม็กวิทยาคม โรงเรียนบ้านนาคูพัฒนา"กรป.กลางอุบลัมภ์" และโรงเรียนบัวขาว (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 :10 – 11)

เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้พัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุมปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาวิทยากรหลักระดับโรงเรียนให้สามารถจัดทำและพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการในระดับโรงเรียน อีกทั้งมีการจัดทำเอกสารคู่มือการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเผยแพร่ให้โรงเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3 ได้นำไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3 (โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์. 2545 : 1) ได้กล่าวไว้ว่าโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และรองหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการดังกล่าวโรงเรียนได้มีการเตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนักโดยส่งบุคลากรไปอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาจัดขึ้น เพื่อจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน หลังจากนั้นได้จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างเนื้อหาสาระและเวลา การออกแบบการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งการวัดผล ประเมินผลการเรียน และดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวทางทางที่ได้ไปอบรมมา ซึ่งผลจากการดำเนินการแต่ละโรงเรียนจะได้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จึงเป็นส่วนที่มีรายละเอียด นับตั้งแต่กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างเนื้อหาสาระและเวลา การออกแบบการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งการวัดผล ประเมินผลการเรียน ซึ่งถือเป็นภารกิจของผู้บริหารและครูผู้สอนที่จะต้องดำเนินการ แล้ว

ประชาสัมพันธ์สู่ผู้เกี่ยวข้องให้รับรู้การเปลี่ยนแปลง หรือการใช้หลักสูตรใหม่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3 สรุปได้ดังนี้คือ วีระศักดิ์ สงวนตระกูล (2545 : สัมภาษณ์) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนนาร่อง กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ หลายประการด้วยกัน เช่น ความรู้ ความสามารถของบุคลากรที่เข้ารับการอบรมและนำมาขยายผลการอบรมในแต่ละกลุ่มสาระ บางกลุ่มสาระมีความสามารถในการขยายผลการอบรมให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจได้ดี แต่บางกลุ่มสาระกระทำไม่ได้ดีเท่าที่ควร และการย้ายบุคลากร การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ปฏิบัติงานก็เป็นปัญหา เพราะการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง บุคลากรใหม่ต้องมาเสียเวลาในการศึกษางานให้เข้าใจก่อน ในด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ระยะแรกที่

โรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการ ทางกรมวิชาการจะจัดทำเอกสารประกอบการจัดทำหลักสูตรส่งให้โรงเรียนล่าช้าและไม่เพียงพอกับความต้องการ ทำให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปค่อนข้างช้า ในด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลจากกรมวิชาการมีน้อย ทำให้ไม่แน่ใจว่าหลักสูตรที่กำลังจัดทำนั้นถูกต้องหรือเปล่า สมบัติ คุ้มครอง (2545 : สัมภาษณ์) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายกล่าวว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นเรื่องใหม่ ซึ่งเดิมข้าราชการครูจะคุ้นเคยกับการนำหลักสูตรไปใช้ แต่ต่อไปนี้จะต้องเป็นผู้จัดทำหลักสูตรขึ้นเอง ปัญหาที่พบก็มีอยู่บ้าง เช่น ข้าราชการครูไม่ยอมเปลี่ยนความคิด ยังยึดติดกับสิ่งเดิม ๆ ไม่ยอมคิดใหม่ ทำใหม่ รอที่จะคัดลอกหลักสูตรของโรงเรียนอื่น และโรงเรียนขนาดเล็กจะประสบปัญหาในเรื่องของบุคลากร เพราะต้องจัดทำหลักสูตรให้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แต่บางโรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอและไม่ครบทุกกลุ่มสาระ ประกอบกับมีหลายหน่วยงานที่จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้เกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน เพราะวิทยากรของแต่ละหน่วยงานให้ความรู้ไม่เหมือนกัน และที่สำคัญก็คือ ขณะนี้โรงเรียนที่จัดทำหลักสูตรหลายโรงเรียนมีความวิตกกังวลกลัวว่าจะผิด แต่ถ้าถามว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกต้อง ก็ตอบไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องใหม่ และจรรยา สิงห์ธวัช (2545 : สัมภาษณ์) รองผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งรับผิดชอบงานฝ่ายวิชาการมีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จะต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจกันของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพราะผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาก็คือคุณภาพของนักเรียนที่เป็นความคาดหวังของโรงเรียนและชุมชน แต่ปัจจุบันผู้ปกครองและชุมชนยังให้ความสนใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับน้อย ข้าราชการครูบางคนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรได้ในระดับหนึ่ง และยังมีบางคนที่ไม่ให้ความสนใจน้อย อาจเป็นเพราะภารกิจที่มีมากเป็นประจำอยู่แล้วคือการสอนหนังสือให้นักเรียนและงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สภาพการดำเนินการใช้หลักสูตรส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพิศม์ สมศรี (2541 : บทคัดย่อ) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพิชิต

เครื่องน้ำคำ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก กนกวรรณ แสนคำ (2547 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1-3 กับโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 พบว่า มีสภาพการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวิโรจน์ ภูถาวรณ (2548 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วน พรณทิพย์ บัวชุม (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน กุล่องแก้ว (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 และ ช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดโรงเรียนต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 และ ช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาตามสถานภาพพบว่าผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ มีปัญหาสูงกว่า ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และ ครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดของโรงเรียนที่มีต่อปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1-3

สรุปว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นภารกิจที่โรงเรียนทุกโรงจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเฉพาะครูซึ่งถือว่าเป็นแม่พิมพ์ของชาติ ถ้าจะเป็นแม่พิมพ์ในการปฏิรูปหลักสูตร ต้องเต็มใจที่จะเปลี่ยนตัวเอง ทุกคนต้องหลุดจากกรอบวิธีการคิดแบบเดิม ๆ เพราะผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรไปใช้ก็คือคุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นความคาดหวังของโรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติ หลักสูตรมีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายามจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามไปด้วย แต่เนื่องจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับข้าราชการของเรา จึงไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ดำเนินการอยู่ขณะนี้ถูกต้องหรือไม่ เพราะผลผลิตจากการจัดทำและใช้หลักสูตรยังไม่เกิดขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว กอปรกับยังไม่มีผู้ใดทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3 ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบงานฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าว เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3 เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรต่อไป โดยเลือกสถานภาพบุคลากรและขนาดโรงเรียนเป็นตัวแทนที่จะศึกษา เนื่องจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจของบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู ปฏิบัติการสอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะมีความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่แตกต่างกัน เนื่องจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียนจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงจะดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฏิบัติการสอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2.2 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพบุคลากรและขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3

3. สมมติฐานการวิจัย

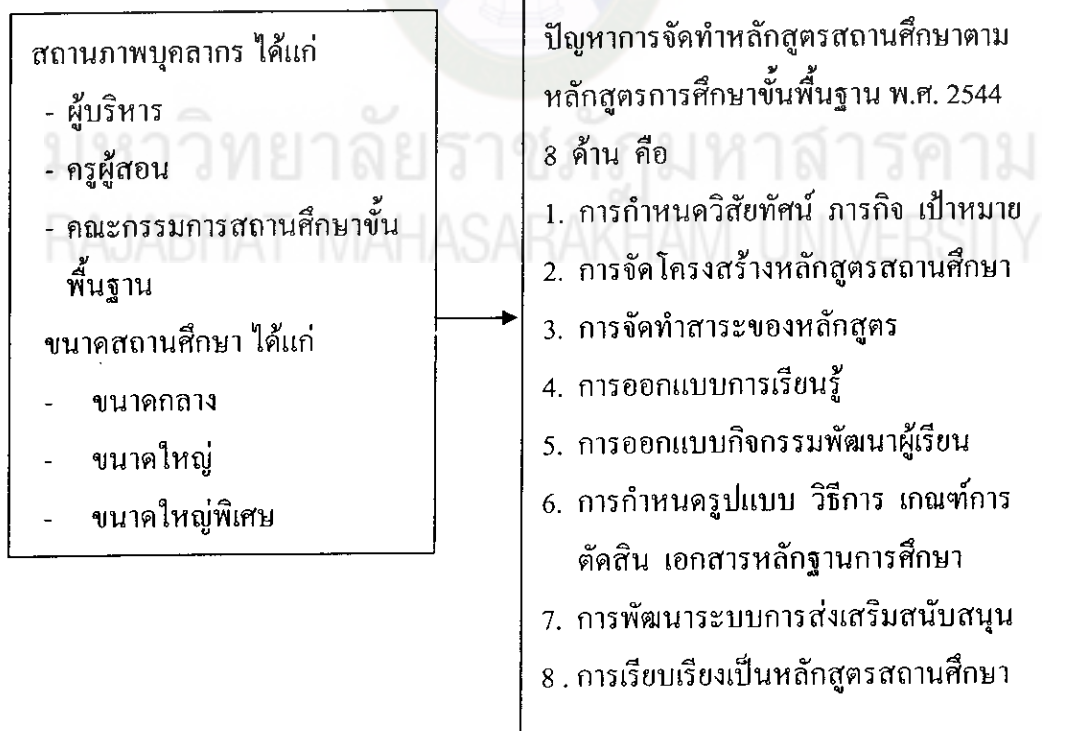
มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพบุคลากรและขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนำร่อง และโรงเรียนเครือข่าย ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

4. กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ กำหนดที่จะศึกษาปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนที่เปิดทำการสอน ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3 ที่เป็นโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามกรอบแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ. 2544 : 6 – 18) ดังแผนภูมิ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3 โดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

5.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3 จำนวน 10 โรงเรียน ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

5.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน และรองผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ จำนวน 10 คน รวมเป็น 20 คน

5.1.2 ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 655 คน

5.1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 150 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1-3 ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

5.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน และรองผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ จำนวน 10 คน รวมเป็น 20 คน ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Perposive Sampling)

5.2.2 ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 242 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด . 2535 :39)

5.2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 110 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด . 2535 :39)

5.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5.3.1 ตัวแปรต้น มี 2 ตัวแปรได้แก่ สถานภาพบุคลากร และขนาดโรงเรียน

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการทำการวิจัย คือแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Type)

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ข้อขัดข้องของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1-3 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

6.1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หมายถึง เจตนารมณ์ร่วมกันของผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนที่กำหนดร่วมกัน ในการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตร

6.1.2 การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การแสดงภาพรวมของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นว่าจะใช้เวลาเรียนเท่าใด ต้องการเน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด โดยดูโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นฐานและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ประกอบ

6.1.3 การจัดทำสาระของหลักสูตร หมายถึง การกำหนดเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้

6.1.4 การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้รูปแบบ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย

6.1.5 การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองเต็มตามศักยภาพ เพิ่มเติมจากกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน

6.1.6 การกำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา หมายถึง การกำหนดเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำเอกสารประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเหมาะสมกับสภาพและบริบทของโรงเรียนและชุมชน

6.1.7 การพัฒนาระบบการส่งเสริมการสนับสนุน หมายถึง วิธีการพัฒนากระบวนการแนะแนว แหล่งเรียนรู้และห้องสมุด การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ และการจัด

เครือข่ายวิชาการที่จะเอื้อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

6.1.8 การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นรูปเล่มโดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเหมาะสมกับสภาพและบริบทของโรงเรียนและชุมชน

6.2 โรงเรียนนาร่อง หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3 ที่เป็นโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2544

6.3 โรงเรียนเครือข่าย หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3 ที่เป็นโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2545

6.4 สถานภาพของบุคลากร แยกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.4.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการในโรงเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3 ที่เป็นโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

6.4.2 ครูปฏิบัติการสอน หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3 ที่เป็นโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

6.4.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 - 3 ที่เป็นโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

6.5 ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.5.1 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีห้องเรียน จำนวน 13 - 36
ห้องเรียน

6.5.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีห้องเรียน จำนวน 37 - 60
ห้องเรียน

6.5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีห้องเรียน จำนวน 61
ห้องเรียนขึ้นไป

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

7.1 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษา ครูปฏิบัติการสอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ

7.2 เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการกำกับ นิเทศ ติดตามของผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องให้การบริหารหลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น